

Fred Anthoensen: Types and Bookmaking

Af Ejnar Philip

MONUMENTA
TYPOGRAPHICA
VXII

Types and Bookmaking/containing/Notes/on the Books printed at/The Southworth-Anthoensen Press/by Fred Anthoensen/and/ a bibliographical Catalogue/by Ruth A. Chaplin/With Specimens of its Work, Types, Borders/.,&.,&./Portland, Maine/The Southworth-Anthoensen Press/1943.

Det er amerikansk bogtryks bedste periode, der passerer revy i denne bog, den, der blev forudset af Theodor Low de Vinne og sat i gang af Daniel Berkeley Updike i hans Merrymount Press i Boston, af Bruce Rogers som leder af the Riverside Press i Cambridge og af Frederic W. Goudys The Village Press i Chicago. Og sønderjyden Fred Anthoensen har med sin virksomhed i Portland i staten Maine skrevet et betydningsfuldt kapitel i denne historie.

Med den også herhjemme kendte amerikanske skriftkunstner Poul Standard og en dansk ven som mellemmand modtog Kunstindustrimuseet i efteråret 1967 en smuk og usædvanlig bog-gave, som fortæller denne historie. Bøgerne fortjener at blive studeret, både for deres typografi og for en tryk kvalitet, en skarphed i skriftbilledet, som vi kun yderst sjældent bliver præsenteret for på disse breddegrader.

Baggrunden for Fred Anthoensens virke er spændende læsning. I den bog, hvis udførlige titel indleder disse linier, fortæller han sin egen og trykkeriets historie. Han blev født i Tønder den 14. april 1882, altså i år for tooghalvfems år siden, og et par år efter emigrerede hans forældre til Amerika. Efter en nødtørftig skolegang kom han i 1898 i lære i et bogtrykkeri i Portland, The Southworth Printing Company, hvis udstyr på ingen måde skilte sig ud fra det jævne gennemsnit. I 1901 havde han udstået sin læretid og blev knyttet til virksomheden som håndsætter, i 1917 blev han leder af den og snart efter overtog han den som eneindehaver.

The Southworth-Anthoensen Press blev trods sit relativt beskedne format herefter meget hurtigt et af Amerikas kendteste trykkerier, som blandt sine kunder og venner kunne tælle the

*Baggrund og
historie*

*The Southworth-
Anthoensen Press*

JOHN BELL TYPE
ITS LOSS AND REDISCOVERY

By FRED ANTHOENSEN

*With a Type-facsimile of JOHN BELL'S
first Type Specimen*

1788

PORTLAND, MAINE

The Southworth-Anthoensen Press

1939

Bibliographical Society of America, the Peabody Museum i Salem, John Carter Brown Library og mange andre. Det var naturligt, da Updikes Merrymount Press ophørte i 1949, at trykkeriet overtog så prominente kunder som the Massachusetts Historical Society, the Colonial Society of Mass., og the Boston Athenaeum. Så tidligt som i 1921 fik han sin første »out of state« kunde, the Pratt Institute i Brooklyn, det vidner både om en naturlig lokalpatriotisme og om det ry, trykkeriet havde vundet.

Format:
175×253 mm

TYPES and BOOKMAKING

CONTAINING

N O T E S

ON THE BOOKS PRINTED AT
THE SOUTHWORTH-ANTHOENSEN PRESS

By FRED ANTHOENSEN

and

A BIBLIOGRAPHICAL CATALOGUE

By RUTH A. CHAPLIN

With Specimens of its Work, Types, Borders

&c., &c., &c.

PORTLAND, MAINE

THE SOUTHWORTH-ANTHOENSEN PRESS

1943

I et foredrag, betitlet Fred Anthoensen, holdt i the Composing Room, New York City i 1966, giver hans ven igennem tredive år, Walter Muir Whitehill, et meget levende billede af hans personlighed og forklaringen på hans succes. Allerede i sin læretid i en virksomhed, hvori begrebet kvalitet, som vi i dag forstår det, ikke eksisterede, havde han afstukket sin målsætning. Sin nødtørftige skolelærdom supplerede han f.eks. ved så at sige fra en ende at gennemløje Everymans Library, og han tegnede for

en del af sin sparsomme løn abonnement på *The Printing Art*, som under Henry Lewis Johnsons glimrende redaktion bragte prøver på Updikes og Bruce Rogers arbejder, der allerede på dette tidlige tidspunkt var kendte og skattede. Ligesom for dem fik William Morris' virksomhed i London afgørende betydning for Anthoensen.

Det stod Anthoensen klart, at trykkeriets udstyr måtte fornys fra grunden. Herom fortæller han i *Types and Bookmaking*: Som det kunne forventes, var skriftbeholdningen uegnet til ordentligt bogtryk. Den blev erstattet med et halvt dusin skrifter hovedsagelig af historisk oprindelse, og hvis skønhed og brugbarhed var hævet over kritik. Til hovedparten af bogproduktionen brugte han Caslon, Scotch Roman og Garamond, og samtlige skrifter var gennemført med tegn og ligaturer både som håndsats og på maskine.

Trykkeriets udstyr

Det er ikke tilfældigt, at bogen bærer årstallet 1943. Den blev udsendt for at markere det år, da trykkeriet var rustet til at fremstille bøger, som helt svarede til hans æstetiske og håndværksmæssige krav. Årene forud har, som vi får et stærkt indtryk af, været præget af utrolig flid og stædig udholdenhed. Anthoensen besøgte på sin første rejse kort før første verdenskrig sit gamle land, og Frederiksstadens fine arkitektur gjorde et stærkt indtryk på ham. – I 1923 foretog han sin anden rejse til Europa. I London besøgte han British Museum, Kelmscott House og Caslon Skriftstøberi. I årene efter 1923 var han på stadig udkig efter nye skrifter, som kunne sætte ham i stand til at påtage sig større og mere krævende opgaver. Igennem sit venskab med Paul A. Bennet og C. H. Griffith fra Mergenthaler Linotype Company havde han lejlighed til at følge fremstillingen af Caslon Old Face, Janson, Scotch, og englænderen George W. Jones' nye version af Baskerville, den mest autentiske af de mange kopier, baseret som den er på skrift støbt i de originale Baskerville matricer, som dengang ejedes af Deberny & Peignot i Paris. I 1931 trykte han Linotypes første prøve af skriften, og samme år anskaffede han Binny and Ronaldson »Roman No. 1«, den første rent amerikanske skrift af nogen betydning. De to skriftstøbere var udvandret fra Edinburgh i 1795 og oprettede deres skriftstøberi i Philadelphia i 1796. American Type Founders Comp. havde held til at sikre hovedparten af stempler og matricer i 1892, og så tidligt som i 1906 havde Updike anskaffet skriften til sin Merrymount

Press. I 1932 anskaffede han John Bells skrift i 12, 14 og 20 punkt fra Stephenson, Blake & Co., i Sheffield. Skriften blev skåret til Bells The British Letter Foundry omkring 1788, og Anthoensen giver i en lille, fint udført monografi en værdifuld analyse af skriften.

Anthoensen opgav på et forholdsvis tidligt tidspunkt at benytte Garamond og anskaffede i stedet Linotype Granjon, George W. Jones' version af Garamond, senere kom Century og Bodoni ind i billedet og navnlig Linotypes Original Old Style. Igennem alle årene havde Anthoensen et nært og åbenbart gensidigt befrugtende samarbejde med de kendte bogkunstnere W. A. Dwiggins og Rudolph Ruzicka, sammen med hvem han lavede flere bøger til The Limited Editions Club i New York, og for The Club of Odd Volumes har han i mere end et kvart århundrede trykt klubbens månedlige mødeindkaldelser, ligeså varierede i deres typografi som de er talrige.

Types and Bookmaking indeholder som nævnt en bibliografisk fortegnelse over 265 bøger fremstillet i de tyve år. Den er med overordentlig omhu udarbejdet af Anthoensens nære medarbejder igennem mange år Ruth Chaplin. Af den fremgår det, at trykkeriet i alle årene på nær et par har haft bøger med iblandt the Fifty Books of the Year. De bøger, som Anthoensen år for år omtaler i sin indledning som for ham selv bemærkelsesværdige på grund af deres særlige karakter, de typografiske problemer, de har indeholdt, de mennesker de har bragt ham i forbindelse med og dermed de glæder, de har beredt ham, er langtfra altid indeholdt i denne gruppe.

De æresbevisninger, der i årenes løb blev tildelt ham som Master of Art ved Universiteter og Colleges, har dog næppe glædet ham mere end en bog med titlen »In Tribute to Fred Anthoensen Master Printer«, som indeholder bibliografiske essays af Poul Standard, Carl J. Weber, Charles R. Capon, Rudolph Ruzicka, E. Harold Hugo, Edward F. Stevens, Lawrence C. Wroth, Paul A. Bennett, Edward Page Mitchell og Walter Muir Whitehill. Det ufuldstændige trykkersted »1952 Portland, Maine« dækker over, at bogen uden Anthoensens viden blev fremstillet i hans eget trykkeri i, som der står, konspiratorisk samarbejde med hans egne medarbejdere, glimrende ledet af Ruth Chaplin.

De bøger, der ved Anthoensens veneration for sine fædres gamle land, har faaet en saa smuk plads i Kunstindustrimuseets bibliotek, udmærker sig som nævnt ved en usædvanlig håndværksmæssig kvalitet. Typografien er naturligvis præget af tiden, dvs. også tidens glæde ved en behersket anvendelse af det typografiske udsmykningsmateriale, som var til trykkeriernes rådighed eller som blev skabt af talentfulde kunstnere som Bruce Rogers og Dwiggins. Det var ikke en puritansk periode, men der var heller intet bevidst personligt i udformningen af bøgerne. Deres typografi blev afpasset efter opgavens art, og når det som hos Anthoensen lykkedes i så høj grad, kan det kun forklares ved, at han i sin personlighed foruden flid og målbevidst arbejde besad en usædvanlig viden om fagets baggrund og muligheder og et udpræget talent for at udtrykke dem.

Anthoensen har indtil sin død i august 1969 kunnet se tilbage på et personligt rigt liv og en betydningsfuld periode, som han selv var med til at præge. For en eftertid kan det være lidt vemodigt at konstatere, at kun tyve år, der fornemmes som en evighed, skiller os fra den tid, da bogtrykket også i den almindelige bevidsthed blev betragtet som et smukt håndværk.

*Eksempler på
Kunstindustri-
museet
i København*